

Asia: VN/16552/2022

Arviomuistio lautamiesten valintatavasta

Lausunnonantajan lausunto

1. Pitäisikö lautamiesten valintatapaa muuttaa nykyisestä? Miksi?

Lautamiesten vaalitapaa on aihetta muuttaa. Poliittinen valinta kunnallisvaalien jälkeen on ristiriidassa lautamiesten ja tuomioistuimen riippumattomuuden kanssa.

2. Jos lautamiesten valintatapaa muutetaan, kenen pitäisi nimetä lautamiesehdokkaat? Miksi?

Vaihtoehtona voisi olla Tuomioistuinvirasto. Lautamiesten valintaa varten ei ole aihetta perustaa kokonaan uutta hallinnollista elintä. Henkilövalinnan osalta arpominen on riskialtis vaihtoehto ja se voi johtaa siihen, että osa lautamiehistä olisi epämotivoituneita ja tehtävään soveltumattomia,

3. Pitäisikö lautamiesten mahdollinen rikostausta selvittää ennen kuin heidät voitaisiin nimittää tehtäväänsä? Jos, niin kenen pitäisi tällainen selvitys tehdä?

Lautamiesten tausta tulee selvittää suppealla turvallisuusselvityksellä. Tuomioistuinvirasto voisi tehdä selvityksen kootusti.

4. Jos lautamiesehdokkaita olisi enemmän kuin lautamiespaikkoja, kenen pitäisi valita lautamiehet asetettujen ehdokkaiden joukosta? Miten valinnan pitäisi tapahtua?

Käräjäoikeuksilla ei ole resursseja huolehtia hakumenettelystä ja valintaprosessista. Tuomioistuinvirasto on vaihtoehto, mutta myös Tuomioistuinvirastolla voi olla puutetta työn vaatimista henkilöresursseista.

5. Jos lautamiesten valintatapaa muutetaan, kenen pitäisi nimittää lautamiehet? Miksi?

Nimityksen voisi tehdä Tuomioistuinvirasto tai hovioikeus. Mikäli nimitysoikeus kuuluu hovioikeudelle, se korostaisi lautamiesten tuomariroolia nykymenttelyyn nähden.

6. Muita kommentteja arviomuistiosta?

Päijät-Hämeen käräjäoikeus yhtyy siihen useissa lausunnoissa esiin tuotuun käsitykseen, että lautamiesjärjestelmän tarkoituksenmukaisuuden ja olemassaolon osalta tulisi mahdollisimman pian suorittaa uudelleen kokonaisarviointi.

Kolu Juha
Päijät-Hämeen käräjäoikeus